

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar avseende promemorian ”Effektiva sanktioner inom luftfarten”

Sammanfattning

Transportstyrelsen tillstyrker förslagen men har följande synpunkter och föreslår att, om möjligt, följande justeringar och förtydliganden införs.

Transportstyrelsens synpunkter

Allmänt

Transportstyrelsen välkomnar förslaget som återställer, tydliggör och skapar nya sanktioner vid brott mot luftfartens regelverk och vill särskilt lyfta fram följande saker.

Genom att de brister som uppstått i sanktionsbestämmelserna i luftfartslagen och luftfartsförordningen åtgärdas kommer nationell luftfart och EU-luftfart framöver att behandlas lika i straffrättsligt hänseende. De beteenden som avsågs vara kriminaliserade vid luftfartslagens och luftfartsförordningens tillkomst kommer genom detta även åter att vara straffsanktionerade.

Förslagen om att det ska räcka med vårdslöshet, som inte är ringa, för att kunna dömas till vårdslöshet i flygtrafik och att det inte längre kommer krävas uppsåt för att kunna dömas till ansvar för överträdelser av Transportstyrelsens föreskrifter ökar möjligheterna att ingripa mot farliga beteenden i luften vilket bedöms leda till ökad regelefterlevnad och en tryggare luftfart.

Ett tydliggörande av vilka som kan dömas till flygfylleri och den utökning som föreslås kommer att leda till att nuvarande bestämmelser blir lättare att förstå och tillämpa samt till utökade möjligheter att agera och ingripa mot de som manövrerar luftfartyg, deltar i flygningar med drönare eller arbetar inom luftfarten och utför uppgifter av betydelse för flygsäkerheten.

Transportstyrelsen ser även positivt på att det dels införs nya straffbestämmelser för obemannad luftfart, dels att de befintliga straffbestämmelserna i stor utsträckning ändras så att de även omfattar obemannad luftfart.

Den föreslagna möjligheten för Transportstyrelsen att besluta om att erkända utländska flygcertifikat inte ska gälla för luftfart i Sverige kommer framöver att ge myndigheten möjligheter att förbjuda piloter med erkända utländska flygcertifikat som inte uppfyller vissa krav eller som anses olämpliga att framföra ett luftfartyg att flyga i Sverige vilket är positivt ur säkerhetssynpunkt.

Den nya möjligheten för myndigheten att förelägga, och förelägga vid vite, den som inte följer nationella bestämmelser eller bestämmelser i EU-förordningar bedöms även detta leda till ökad regelefterlevnad.

Ändringar i förslaget

Gällande vissa av de ändringar som föreslås vill Transportstyrelsen särskilt framföra följande synpunkter.

I nuvarande, och i den föreslagna, straffbestämmelsen om flygfylleri i 13 kap. 2 § luftfartslagen omfattas flyginformationstjänst för flygplatstrafik (AFIS) av straffbestämmelsen. I Sverige kommer det i närtid även att införas och användas flyginformationstjänst (FIS). En FIS-tjänsteman utför samma uppgifter som en AFIS-tjänsteman fast med den skillnaden att FIS-tjänstemannen inte är knuten till en okontrollerad flygplats. Det bör därför vara samma krav på nykterhet som gäller för en FIS-tjänsteman som för en AFIS-tjänsteman. Då det i grunden är samma typ av tjänst som bedrivs, att lämna råd och upplysningar av betydelse för luftfartens säkerhet och effektivitet till befälhavare på luftfartyg, och det endast är området som betjänas som skiljer sig åt bör straffbestämmelsen ändras till att omfatta även FIS-tjänstemän.

I straffbestämmelsen i 13 kap. 4 § 8 i luftfartslagen föreslås det anges i klartext vilka situationer som kan leda till ansvar och gällande vilka tillstånd/certifikat. I bestämmelsens punkt a anges att det är straffbart att framföra ett luftfartyg utan gällande certifikat eller motsvarande handling. Ett certifikat består alltid av dels den rena certifikat delen, dels ett medicinskt intyg. Om den ena delen saknas har man inget gällande certifikat som kan användas vid luftfart. För att det ska bli tydligt att även utevaro av ett medicinskt intyg innebär att ett luftfartyg framförs utan gällande certifikat anser Transportstyrelsen att det i vart fall bör framgå av skälen att så är fallet. I bestämmelsens punkt d, som baseras på lydelsen i den bakomliggande bestämmelsen i 4 kap. 4 § luftfartslagen, anges att det är straffbart att ensam framföra ett luftfartyg under utbildning för flygcertifikat

i strid med de förutsättningar som anges i elevtillståndet. Tidigare var det så att det i elevtillstånd framgick under vilka förutsättningar som eleven ensam fick framföra ett luftfartyg. I dag är det den flygskola som håller i utbildningen som avgör under vilka former utbildningen sker och det är även flygskolan som sätter begränsningar för hur flygningar får genomföras. Bland annat i form av begränsningar för att få flyga ensam. Den aktuella straffbestämmelsen, och bestämmelsen i 4 kap. 4 § luftfartslagen, motsvarar därmed inte hur det faktiskt är varför dessa bestämmelser bör ändras.

I förslaget föreslås det införas en ny straffbestämmelse, 13 kap. 6 a §, i luftfartslagen som tar hand om den lucka som uppstått när de materiella bestämmelserna delvis förflyttats från Transportstyrelsens föreskrifter till EU-rätt. Enligt förslaget ska den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot en bestämmelse i en EU-förordning med gemensamma bestämmelser på det civila luftfartsområdet som lagen kompletterar kunna dömas till ansvar i vissa situationer som anges i bestämmelsen. Transportstyrelsen saknar dock en bestämmelse i förslaget. I 13 kap. 1 § 4 luftfartsförordningen finns en ansvarsbestämmelse för den som bryter mot föreskrifter om behörighetskrav vid fullgörande av uppgifter som kontrollant vid flygprov eller som instruktör vid flygträning på marken. Det finns dock även inom EU-rätten, förordning (EU) nr 1178/2011, bestämmelser om behörighetskrav för dessa kontrollanter och instruktörer varför den föreslagna nya straffbestämmelsen bör kompletteras med ytterligare en punkt. I samband med detta bör justeringar i straffbestämmelsen i luftfartsförordningen genomföras på samma sätt som det görs i förslaget i övrigt, d.v.s. hänvisningen till en specifik bestämmelse i luftfartsförordningen bör tas bort och det bör förtydligas att det är Transportstyrelsens föreskrifter det ska vara fråga om.

Transportstyrelsens bedömning är att i vart fall vissa av ovanstående synpunkter bör kunna tas om hand inom ramen för detta arbete. Men om bedömningen görs att detta inte går är styrelsen av åsikten att det är viktigare att nuvarande arbete slutförs än att ovanstående behov omhändertas samtidigt och arbetet stannar upp.

Övriga synpunkter

Utöver ovanstående saknas hänvisningar till EU-regler i förordning (EU) 2018/395 och förordningen (EU) 2018/1976 om certifikat för att framföra luftfartyg i samband med resonemangen kring detta. Det hänvisas även felaktigt i skälen till 13 kap. 4 § 8, avsnitt 7.2, till förordning 2015/340, som inte innehåller några bestämmelser om certifikat för framförande av luftfartyg, och i skälen till 13 kap. 6 a § 3, avsnitt 7.5, till förordning (EU) 2017/373, som inte innehåller några regler om inrättande, underhåll och drift av flygplatser. Dessa hänvisningar bör därför strykas.

I författningskommentaren hänvisas på två ställen till fel nuvarande bestämmelser. I kommentaren till 1 kap. 21 § hänvisas till nuvarande 12 kap. 8 §, vilket rätteligen ska vara nuvarande 12 kap. 9 §, och i kommentaren till 14 kap. 2 § hänvisas till nuvarande 13 kap. 8 §, vilket rätteligen ska vara nuvarande 14 kap. 2 §.

I avsnitt 11 i promemorian om konsekvenser står det gällande erkända utländska flygcertifikat ”Det bedöms inte röra sig om ett större antal fall där indragningar av certifikat kommer att bli aktuellt.” Som framgår av skälen till bestämmelsen, avsnitt 9.1, kan inte erkända utländska flygcertifikat återkallas av Transportstyrelsen. Det bör därför rimligen vara ”Det bedöms inte röra sig om ett större antal fall där beslut om detta kommer fattas”.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Jonas Bjelfvenstam. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog även enhetschefen Karin Österlin och juristen Johan Nilsson, den senare föredragande.